

Farklı mezhepleri uygulamada nelere dikkat edelim?

Şerife Dayı: “Mâlikî’yi taklit eden bir Hanefî’nin gusûlde, namaz abdestinde ve namazda dikkat etmesi gereken hususlar nelerdir?”

Dört Mezhebin de İctihatlari Haktır

Bir mezhep sâliki, keyfi olarak değil, fakat ihtiyaç zuhur ettiğinde bir diğer mezhebin hükümleriyle amel edebilir. Bunda bir sakınca yoktur.

Çünkü dört mezhebin içtihatları da semavidir ve haktır.(1) Bu açıdan, amelimizin bilmeyerek de olsa, bir hak mezhebin hükümlerine muvafık düşmesi bizim için yeterlidir.(2)

Fakat hiç şüphesiz her mezhep kendi içinde bir disiplindir.

İhtiyaç olmadan kendi mezhebimizin hükümlerini terk etmeye gerek yoktur. Çünkü bu zamanla aklımızda kargaşaya neden olabilir, mezheplerin kolay yönlerini alma gibi bir hileye kapı açabilir; nihayet amelimizin sıhhatine zarar verebilir.

Fakat bir ibadette birden fazla mezhebin farklı hükümlerini aynı anda birleştirerek amel etmek mümkünse bu da caizdir ve bu daha efdaldir.

Mesela bir Müslüman’ın, bilhassa namaz kıldırın imamın, dört mezhebin abdesti bozma hükümlerini dikkate alarak abdestini dört mezhebe göre koruması daha efdaldir.

Diyelim ki, Mâlikî’ye ve Şafî’ye göre kan abdesti bozmuyor, ama Hanefî’ye göre az kan, Hanbelî’ye göre çok kan bozuyor. Keza kadına dokunmak Hanefî’ye göre bozmuyor, hazla dokunmak Mâlikî’ye göre bozuyor, haz olmasa da yalın bir dokunuşla dokunmak da Şafî’ye ve Hanbelî’ye göre bozuyor.

Burada bir Müslüman -her ne kadar zor olsa da- dört mezhebin hükümlerini birleştirerek amel edebilir. Yani hem çıkan kanı, hem de kadına yalın bir dokunuşu abdestini bozan unsur olarak görmesi daha efdaldir.

Bunlardan birini tercih edecekse, kendi mezhebiyle amel etmelidir.

Fakat abdesti Hanefî'ye göre alıp, abdesti bozan şeyler konusunda Mâlikî'ye uyarsa bu batıldır. Eğer Mâlikî'nin hükümleriyle amel edecekse buna baştan karar vermeli ve abdestini Mâlikî'nin esasları üzerine almalıdır.

Abdesti alırken hangi mezhebin hükümlerini uygulamışsa, abdestini muhafaza hususunda aynı mezhebin hükümlerini uygulamalıdır.

Bu Meseleyi Şöyle de İzah Edebiliriz:

Bir meselede hangi mezhebin hükümlerine ihtiyacımız varsa, o meseleyi içine alan ibadeti de tamamen o mezhebin görüşlerine uygun şekilde yapmalıyız.

Meselâ özür sahibi bir hasta, Hanefî, Şafiî ve Hanbelî mezheplerinde her namaz vaktinde ayrıca abdest almalıdır; Mâlikî mezhebinde ise, bir kere abdest almak ve abdestini başka şekilde bozmamak şartıyla, özür devam ettiği sürece, yeni giren vakitte aynı abdestle namazını kılabilir. Vaktin çıkmasıyla abesti bozulmaz.

Bu durumda biz sürekli kanamamız nedeniyle bu görüşle amel etme ihtiyacı hissediyorsak eğer, abdesti bir bütün olarak Mâlikî mezhebinin ortaya koyduğu abdest kurallarına uygun olarak almamız gerekiyor ve bu yeterlidir.

Kolaycılığa kaçmak caiz değildir

Başka bir örnek: Hanefî mezhebinin kurallarına uygun şekilde abdest almış isek, abdesti bozma hususunda da Hanefî mezhebinin hükümlerini esas almalıyız.

Diyelim ki, vücudumuzdan az bir kan çıkmış olsa, Hanefî'ye göre az kan abdesti bozduğu ve diğerlerinde bozmadığı için o anda mezhep değiştirip, "Ben falan mezhebe göre amel ediyorum." diyemeyiz. Bu, caiz değildir.

Yani her mezhebin kolayımıza gelen kurallarını keyfî bir şekilde almamalıyız. Eğer bir mezhepten istifade edecek isek, o mezhebin o ibadetle ilgili ortaya koyduğu kuralları bütün olarak alıp amel etmeliyiz.

Bu ana esasları dikkate almak şartıyla bir Hanefî ihtiyaç duyduğunda Maliki mezhebinin veya bir diğer mezhebin hükümleriyle amel edebilir.

Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için Yeni Asya Neşriyat arasında çıkan "Dört Mezhebe Göre İslam İlmihali" adlı kitabımızı tavsiye ediyoruz.

Dipnotlar:

1- Sözlür, s. 782

2- Sözlür, s. 438